

ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE'DEKİ ROLÜ VE DÜNYA'DAKİ KONUMU

Doç.Dr.C.Gazi UÇKUN¹, Öğr.Gör.Asiye YÜKSEL², Öğr.Gör.Barış DEMİR³

ÖZET

20.yy. sonlarında soğuk savaş döneminin kapanması, küreselleşmenin ekonomik, kültürel ve siyasi boyutlarının çok ileri boyutlara varması, Avrupa Birliği'nin genişlemesine paralel olarak ortaya çıkan yeni sınırlar ve coğrafyalar, ABD'de 21.yy.ın ikinci yılında yaşanan terör saldırıları ve stratejik düşünceleri, askeri ittifakları, ekonomik ve siyasi ilişkileri derinden etkilemiştir. Aynı zamanda bu ülkeler sınırları dâhilinde suç ve suç örgütleri ile mücadelede görevlendirdiği kurumların teşkilat yapısını, donanım, kuvvet, görev, hedef ve yetkilerini değiştirmiş, suç önleme strateji, teknik ve tedbirlerini yeniden şekillendirmiştir. Güvenlik ve savunma politikaları ile suç önleyici kolluk hizmetlerinde yaşanan değişim AB üyeliği yolundaki ülkemiz açısından da aynı durumdadır. Bu bağlamda kamu düzeni, kamu güvenliğinin korunması, suç ve suç örgütlerine karşı tedbir alınması, suç işlenmesinin önlenmesi kapsamında yasal alt yapının süratle tamamlanması çalışmaları başlatılmıştır.

Kaçakçılıkla mücadele, terörle mücadele, TCK ve CMK gibi mevzuatlar yeniden yazılmış, bazı uygulamalar yürürlüğe girmiştir. "Toplum Destekli Güvenlik" "Kent İzleme Sistemleri" gibi çok farklı açılım projeleri uygulamaya konulmuş, ithalat rejiminde sağlanan kolaylıklar elektronik güvenlik sistemlerinin girişini hızlandırmıştır. Tüm bu gelişmeler "daha güvenli", "daha huzurlu" ve "daha kaliteli" bir yaşam alanı sağlamak için atılan adımlardır. Ve çalışmalar devam etmektedir. Özel güvenlik Şirketleri, ulusal, bölgesel ya da belediye kökenli güvenlik güçlerinin aksine, belirli bir alanda uzmanlaşmaya başlamışlardır.

2000'den bu yana özel güvenlik kuvvetleri nicel düzeyde görünürlük kazanmıştır. Talebin karşılansında devletin rolünden ötürü büyük sosyopolitik değişikliklerle desteklendiğinden, özel güvenlik kuvvetleri artık geniş çapta kabul görmektedir. Türkiye 257 bin 192 özel güvenlik görevlisiyle Avrupa'nın lideri çıktı. Merkezi Brüksel'de bulunan Avrupa Özel Güvenlik Şirketleri Birliği'nin (CoESS) yayımladığı rapora göre Türkiye, Avrupa'nın en büyük özel güvenlik sistemine sahip ülkesi oldu. Raporda Avrupa ülkelerinin çoğunda özel güvenlik görevlisi sayısının polis sayısını aştığı belirtilmiştir. Merkezi Brüksel'de bulunan Avrupa Özel Güvenlik Şirketleri Birliği'nin (CoESS) yayımladığı rapora göre Türkiye, Avrupa'nın en büyük özel güvenlik sistemine sahip ülkesi çıkmıştır. Bu çalışmada Özel Güvenlik Sektörünün Türkiye'deki rolü ve Dünya'daki konumu incelenerek sorunlar ve kaliteye odaklı çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Özel Güvenlik, CoESS, Küreselleşme

THE ROLE OF PRIVATE SECURITY SECTOR IN TURKEY AND ITS POSITION IN THE WORLD

ABSTRACT

At the end of 20 th century, cold war area was closed, economic, cultural and political dimensions of globalization expanded so much and in parallel with the development of European Union, new borders and geographies occurred, the terrorist attacks happened in the second half of 21th century in USA and its strategic thoughts, military alliances, influenced economic and social relations deeply. At the same time, these countries reshaped the organization structure, equipment, force, duty, target and their authorities of the institutions charged with fighting with crime and crime organizations within their borders. The change in safety and defence policies as well as crime prevention police force, is the same for our country which proceeds for EU membership. In this scope, works for completing the legal infrastructure within the scope of protecting public order, public safety, taking precautions against crime and crime organizations, prevention of committing crime.

Legislations such as fighting against smuggling, fight against terrorism, Turkish Penal Code, and Law of Criminal Procedure are written above, some implementations are entered into force. Very different development projects were entered into force, facilities provided in import regime speeded up the entrance of electronic safety systems. All these developments are realized for providing "more safer", "more

¹ Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO guckun@gmail.com

² Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO asiye.yuksel@kocaeli.edu.tr

³ Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO baris.demir@kocaeli.edu.tr

peaceful” and “more quality” life area. These works are continuing. Private security firms, started to be specialized in certain areas contrary to national, regional and municipality based safety forces. Since 2000, private security companies gained visibility in a quantitative level. Since private security forces accepted widely they are supported by the government due to sociopolitical changes. With 257 thousand 192 private sector officer, Turkey is the leader of Europe. According to the report published by the Union of Europe Private Safety Companies (CoESS) in Brussels, Turkey has the biggest private sector system. In the report, it was determined that, in most of the European countries, the police number is higher than the private security officers. In this study, the role of Private Security Sector in Turkey and Its Position in the World are examined and problems and recommendations towards quality will be presented.

Key words: Private Security, CoESS, Globalization

GİRİŞ

Güvenlik gereksinimi topluluk olarak yaşayan insanların en temel gereksinimleri arasında yer almaktadır. Toplumlar binlerce yıldır güvenlik gereksinimlerini karşılamak amacıyla çeşitli kurum ve kuruluşlar oluşturmuşlar ve kendi zamanlarının gereksinimlerine göre bu kurum ve kuruluşları biçimlendirmişlerdir. Günümüze gelindiğinde devlet, maliyet açısından üzerinde yük bulunan kamusal görevlerinin birçoğunu özel kesime devretme eğilimi içine girmiştir. Ancak kamu hizmeti niteliği ağır basan bir kısım hizmetlerin özel kesim eliyle görülmesi, kamu gücünün denetim ve düzenleme görevini daha etkin ve verimli bir şekilde yerine getirmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Bu nedenlerle toplumun temel gereksinimlerinden biri olan güvenlik hizmetlerinin hem maliyet hem de işgörenler açısından kamu dışından karşılanması özel güvenlik yönetimi üzerinde önemle durulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmada Türkiye’de özel güvenlik yönetimi üzerinde durulmuş ve özel güvenlik hizmetlerinin işleyiş ve sunumunda ortaya çıkan sorunlar ele alınmıştır. Özel güvenlik sektörünün son 20-30 yıllık süreç içerisinde tüm dünyada çok hızlı bir şekilde büyüdüğü ve bu büyümenin önümüzdeki yıllarda da süreceği değerlendirilmektedir. Sosyo-ekonomik gelişmeler, gelir dağılımındaki bozukluğun artışı, göç dalgaları, resmi kolluk kuvvetlerine duyulan güvenin yıpranması ve teknolojik ilerlemelerin özel sektör tarafından daha hızlı takibi bu büyümeyi tetikleyen faktörler olarak sıralanabilir.

Toplumun temel gereksinimlerinden biri olan güvenlik hizmetlerinin hem maliyet hem de çalışanlar açısından kamu dışından karşılanması özel güvenlik yönetimi üzerinde önemle durulması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Önceleri bir esasa bağlı olmadan ve hatta temizlik firmaları olarak çalışmaya başlayan ve bir ara etkinlikleri yasaklanan bu kuruluşlar, gereksinimin patlama noktasına gelmesi karşısında, içişleri Bakanlığı bir genelge yayınlayarak bu tip hizmetlerin verilmesine olanak tanımış ve bu durum 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanuna kadar devam etmiştir. Güvenlik gereksinimin sürekli artması, bu durumun kamuya ek mali yük getirmesi, kamu ekonomisi açısından dünyadaki gelişmelere koşut olarak kamunun sırtındaki mali yüklerin azaltılması eğilimlerinin bir yansıması sonucu, güvenlik hizmetlerindeki özel çıkarlara hizmet eden alanların mali yükünün özel kişi ve kuruluşlar tarafından karşılanması düşüncesi, özel güvenlik hizmetlerinin ortaya çıkış ve işleyişinde önemli bir etken olmuştur. Ayrıca serbest piyasa ekonomisi içinde, güvenlik hizmetinin pazarlanabilir bir duruma gelerek yatırımcılar için ayrı bir rant kapısı oluşturması, bu kesimin gelişiminde önemli rol oynamıştır

GÜVENLİK YÖNETİMİ VE KAVRAMLAR

Genel olarak güvenlik hizmetleri kavramı ile hukukun uygulanması ve düzenin sağlanması anlatılmak istenir. Hukukun uygulanması kavramı içine işlenmiş suçların aydınlatılması, suçluların ceza adalet dizgesine teslim edilmesi, işlenmekte olan suçlara müdahale edilmesi ve hatta Güvenlik hizmeti, toplum yaşamındaki yeri açısından büyük önem taşıyan bir kamu hizmetidir. Bu, insanın tüm gereksinimleri arasında “emniyet içinde olma gereksinimi” veya “güvenlik gereksiniminin önemli bir yere sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Güvenlik gereksinimi, insanın bedeninin canlı kalması için gereken gereksinimleri olan ve fizyolojik olarak adlandırılan gereksinimlerden sonra ikinci sırada gelir. Maslow, gereksinimler hiyerarşisini şöyle yapar: Fizyolojik gereksinimler, güvenlik gereksinimi, toplumsal/sosyal gereksinimler (sevmek, sevilmek gibi), saygınlık gereksinimi ve bağımsızlık gereksinimi. Buradan da anlaşıldığı gibi, güvenlik hizmeti, topluma sunulması gereken önemli bir kamu hizmetidir, çünkü insanların en önemli gereksinimlerinden biri olan “güvenlik” gereksinimini karşılamaktadır.

Güvenlik kavramı, Anayasa ve yasalarla çerçevesi çizilen sınırlar içinde, birey ve toplumun yaşamını sürdürebilmesi, varlığını devam ettirip kendini geliştirebilmesi durumunu anlatmaktadır. Bu durumun korunup sürdürülebilmesi isini yerine getirenlerin sunduğu hizmeti de “güvenlik hizmetleri” olarak adlandırıyoruz. Güvenlik hizmetleri, Adalet Hizmetleri ile paralel sunulan ve birbirini tamamlayan bir hizmet türü olarak karşımıza çıkmaktadır (Filiz, 2006: 39).

Güvenlik ile ilişkili kavramları açıklayacak olursak (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2012);

Güvenlik: Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde (TDK, 1992) güvenlik; “Toplum yaşamında kanuni düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet” olarak tanımlanmaktadır. Aynı sözlükte emniyet; “güven, inanma, itimat”, “polis isleri” karşılığı ile açıklanmıştır.

Genel Kolluk, Özel Kolluk: Genel Kolluk; Polis, Jandarma ve Sahil Güvenliktir. Görev alanlarına göre Türkiye'nin her yerinde görevlidir. Özel Kolluk; Gümrük Muhafaza Memuru, Orman Muhafaza Memuru, Kır ve mahalle bekçileri ve Zabıta. Sadece kendi bölgelerinde güvenlikten sorumludur.

Özel Güvenlik Görevlileri: Özel Güvenlik Görevlileri; Genel kolluğun sorumluluğunda bulunan ve özel güvenlik komisyonunun kendisine tanıdığı alanda, daha çok suç önleme faaliyeti yapmakla görevlidir. Sadece özel güvenlik alanı sınırları içerisinde görevli ve yetkilidir. Yetkileri; suçüstü halinde herkesin kullanabileceği türden yetkililerdir. Yapmış olduğu tüm arama ve kontrolleri, elektronik sistem ve cihazlarla yapmak zorundadır, elle arama yapamaz. Toplu ulaşım yerlerinde ve kültürel ve sosyal etkinliklerde kimlik sorabilir. Görev alanında meydana gelen adli olaylara müdahale eder; gerektiğinde zor kullanır (Medeni Kanun Md.981, Borçlar Kanunu Md.52, TCK Md.24-25, CMK Md.90).Olay yerini, sanık, tanık ve mağdurları muhafaza eder; genel kolluğun olay yerine intikali ile genel kolluğun emrine girer

Özel Güvenlik Eğitim Kurumları: Silahlı / Silahsız Özel Güvenlik Görevlisi olmak isteyen adaylara ve yönetici olmak isteyenlere, müfredat dahilinde eğitim veren ticari kuruluşlardır. Eğitim kurumlarının özel güvenlik alanında faaliyette bulunması İçişleri Bakanlığının iznine tâbidir. Gerçek ve Tüzel Kişiler tarafından kurulabilir, şube açamazlar, il içi ve il dışı farklı bir adreste faaliyet göstermeleri, ayrı bir faaliyet iznine tabidir, Özel Güvenlik Müfredatı haricinde başka bir konuda eğitim veremezler.

Özel Güvenlik Şirketleri: Valiliklerden Özel Güvenlik izni almış olan kişi, kurum ve kuruluşlara silahlı / silahsız özel güvenlik hizmeti veren ve özel güvenlik görevlilerini istihdam eden ticari tüzel kişiliklerdir. Şirketlerin özel güvenlik alanında faaliyette bulunması İçişleri Bakanlığının iznine tâbidir. Faaliyet izni için;

- Şirket hisselerinin nama yazılı olması,
- Faaliyet alanının münhasıran koruma ve güvenlik hizmeti olması,
- Yabancı kişilerin özel güvenlik şirketi kurabilmesi ve yabancı şirketlerin Türkiye’de özel güvenlik hizmeti verebilmesi müteakabiliyet esasına tâbidir.

Kurucu – Yönetici- Özel Güvenlik Görevlisi: Kurucu; Özel Güvenlik alanında faaliyet gösteren şirketin / eğitim kurumunun / alarm merkezinin sahibi konumundaki gerçek ve/veya tüzel kişidir. Kurucu Olma Şartları;

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı,
- 10/d kapsamındaki suçları işlememiş,
- Yabancılar için müteakabiliyet şartı.
- Tüzel Kişi ortaklığı halinde, temsilcisi konumundaki gerçek kişide de bu şartlar aranır

Yönetici; Özel güvenlik şirketlerinde özel güvenlik görevlilerine emir ve komuta etme, alınacak güvenlik tedbirlerini, bunların yerini, sırasını ve zamanını belirleme ve değiştirme yetki ve sorumluluğuna sahip olanlar ile özel güvenlik eğitim kurumlarında eğitimden sorumlu olan kişilerdir. Yönetici Olma Şartları;

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı,
- 4 yıllık üniversite mezunu,
- 0/d kapsamındaki suçları işlememiş,
- Temel Eğitim Sertifikası sahibi.

Özel Güvenlik Görevlisi; Kanun kapsamında özel koruma ve güvenlik hizmetini yerine getirmek amacıyla istihdam edilen, Silahlı / Silahsız görev yapan kişilerdir. Özel Güvenlik Görevlisi Olma Şartları;

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı,
- Kamu Haklarından Yasaklı olmayan,
- 10/d kapsamındaki suçları işlememiş,
- Temel Eğitim Sertifikası sahibi.
- Silahsızlar için 18 yaşını ikmal etmiş ilköğretim mezunu,
- Silahlılar için 21 yaşını ikmal etmiş lise mezunu,
- Yeterli sağlık şartlarına haiz olma.

Özel Güvenlik İzni: Özel Güvenlik uygulamasının yapılabilmesi için kişi, kurum ve kuruluşların, Valiliklerden “Özel Güvenlik İzni” alması zorunludur. Bu uygulamaya tabi olmak ve çıkmak; kişi, kurum ve kuruluşların kendi istek ve taleplerine bağlıdır. Müracaatta;

- Özel güvenlik hizmetinin silahlı / silahsız,
- Kaç özel güvenlik görevlisi tarafından,
- Bünyesinde istihdam etmek ve / veya hizmet alımı şeklinde,
- Başkaca fiziki güvenlik tedbirlerinin olup olmayacağı,
- Talebin haklı ve hukuki gerekçeleri, belirtilir.

İl Özel Güvenlik Komisyonu: İl Özel Güvenlik Komisyonu; Vali Yardımcısının Başkanlığında, İl Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı, Ticaret Odası Başkanlığı, Sanayi Odası Başkanlığı, “Özel Güvenlik İzni” verilmesi ya da bu uygulamanın kaldırılması için Başvuran Kişi ya da kuruluşun temsilcisinden oluşur. Komisyonun özel güvenlik izni verilmesi ya da verilmemesi yönündeki kararları Valinin onayına sunulur. Komisyon;

- Koruma ve Güvenlik Hizmetini Yerine Getirecek Personeli,
- Bulundurulabilecek veya Taşınabilecek Silah ve Teçhizatın Azamî Miktarını ve Niteliğini,
- Ger ekli Hallerde Diğer Fizikî ve Aletli Güvenlik Tedbirlerini, belirlemeye yetkilidir.

TÜRKİYEDE ÖZEL GÜVENLİK MEVZUATI

Türkiye’de özel güvenlik hizmetleri, genel (polis, jandarma ve sahil güvenlik) ve özel (belediye kolluğu, orman muhafaza gibi) kolluk örgütlerine yasalarla verilen asli görevler dışında kalan ve kamu düzeni dışında özel bir amaca hizmet eden kamu ya da özele ait yerlerin güvenlik önlemlerinin alınması amacıyla ortaya çıkmış, genel kolluğa yardımcı nitelikte bir kurumdur. İç güvenlik örgütlerinin gerek hukuk, gerek toplumsal koşullar sonucunda, sundukları hizmetlerde gelişme, değişme ve uzmanlaşma yaşanmaktadır (Mülga 2495 sayılı Kanun ve 5188 sayılı Kanun). Türkiye’de özel güvenlik kurumunun, bu güne kadar üç aşamadan geçtiği söylenebilir. Bunlar “Bekçilik Dönemi”, “2495 Sayılı Kanun Dönemi” ve “5188 Sayılı Kanun Dönemi” dir. Kuruluşlardaki bekçiler, zamanla koruma ve güvenlik görevlisi ve bekçilik kurumu da özel güvenlik örgütü haline getirilmiştir. Bu durum 1981 yılında çıkarılan 2495 sayılı Kanunun 29. maddesinde “Bakanlar Kurulu Kararı ile özel güvenlik örgütü kurulması gerekli görülen ve bu kanun hükümlerinin uygulanacağı kuruluşlardaki var olan koruma hizmet ve örgütü, İçişleri Bakanlığınca tayin edilecek süre içinde bu kanun hükümlerine uygun hale getirilir” denmektedir. Ayrıca aynı kanunun geçici maddesinde “bu kanuna göre usulüne uygun olarak özel güvenlik teşkilatı kurulması lüzumlu görülen kuruluşlarda varolan personelin yeniden göreve alınmasında bu kanunun 16. maddesinin (b) bendindeki öğrenim koşulu aranmaz “ denerek, söz konusu bentteki “en az ortaokul mezunu bulunmak” koşulu aranmaksızın eskiden bekçilik görevi yapanlar özel güvenlik görevlisi kadrosunda görevlendirilmeye devam etmişlerdir.

2495 Sayılı Kanun Dönemi

İlk defa 1981 yılında, Türkiye’nin içinde bulunduğu durum gerekçesi ile 2495 sayılı kanunla bazı kurum ve kuruluşlarda özel güvenlik örgütlerinin kurulması sağlanmıştır. Devlete ait kolluk birimlerinin ve bütçesinin yeterli gelmediği ortamlarda artık başka seçenek güçler ve para kaynakları aranmaya başlanmıştır. Kimi zaman bu seçenekleri, koruma önlemlerini kişi ve kurumlar ya kendileri bulmuş, kimi zaman da Devlet öncü olmuştur. Türkiye’de önce özel hukuk alanında, işyerlerinde ve iş hukukuna göre çalıştırılacak güvenlik görevlilerinden söz edilmeye başlanmış ve daha sonra bankalar, büyük iş merkezleri gibi ekonomik yönden özelliği olan yerlerin terörist ve soyguncu tehdit ve tehlikelerine karşı korunmaları, güvenliklerini kendi kendilerine sağlaması konusu gündeme gelmiştir

Türkiye’de güvenlik alan yazınında “özel güvenlik” kavramı terör eylemlerinin yaygın olarak görüldüğü 1970’li yıllarda girdiği ve bu dönemde genel kolluğun yetersiz kalması sonucu özellikle kamu kurumlarının ve ülke savunmasında stratejik öneme sahip yerlerin korunması için özel güvenlik görevlilerinin çalıştırılması gündeme geldi (Aaker, 1996: 18). Dünyadaki gelişmelere koşut olarak Türkiye’de, 1960’lardan bu yana bekçilik kurumu adında özel güvenlik örgütü kurulduğu söylenebilir. (Aafak, 2000a, 491). 2495 Sayılı Kanun ile 1981 yılından itibaren bu bekçilik kurumu, özel güvenlik olarak yasal zemine oturtulmuştur. Bir kısım ölçüler ve ölçütler dahilinde hem fiili hem de yasal gelişme olanağına kavuşturulmuştur. Kanunda değişiklik getiren 02/07/1992 tarihli ve 3832 sayılı Kanunun gerekçesinde şu ifadeler yer verilmiştir: “Türkiye’de; yasama organı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun (PVSK) ve Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanunu ile genel emniyet, asayiş ve kamu düzeninin korunması görevini genel kolluk olarak tanımlanan polis ve jandarma teşkilatına vermiştir. Genel kolluk kuvveti içerisinde yer alan

emniyet örgütü, asayiş suçu kapsamında anlatılan "kişilere karşı işlenen suçlar" ile "mala karşı işlenen suçlar"ın önlenmesi ve bu suçların işlenmesi halinde suçu işleyenlerin belirlenerek yargı önüne çıkarılması görevini yerine getirmenin uğraşısı içerisinde. "Asayiş Suçu" şeklinde anlatılan bu suçlarla mücadelede de genel kolluk kuvvetlerinin önemli bir kısmı görev yapmaktadır.

5188 Sayılı Kanun Dönemi

10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun ile ilk önce kanunun ismi düzeltilmiş oldu. 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun'da kullanılan başlık kaldırıldı. 5188 sayılı Kanun ile 120 saatlik bir temel eğitim ve 5 yılda bir 60 saatlik yenileme eğitimi zorunluluğu getirilerek, özel güvenlik görevlilerinin görevleri ile ilgili bir temel eğitim ve yenileme eğitimi alması sağlanmıştır. Ancak en az 5 yıl önce görevinden ayrılan genel kolluk ve son 5 yıldır görev yapan özel güvenlik görevlileri bu kuralın dışında tutulmuş ve eğitim koşulu aranmamıştır. Bu dönemde özel güvenlik örgütleri ve özel güvenlik şirketleri aynı statüye getirildiği görülmektedir. Ancak 5188 sayılı Kanunun öngördüğü biçimde yapılanmayan şirketler için 9 aylık bir süre verilerek, şirketlerin Kanunun gösterdiği biçimde yapılması istenmektedir. 5188 sayılı Kanuna dayalı yönetmelik, kanunun yayım tarihinden başlayarak 3 ay süre içinde çıkarılması gerekirken, süre bitiminden birkaç gün sonra yönetmelik yayınlanabilmiştir. Özel güvenlik şirketlerinin kendilerini yeni kanuna uyarlamaları için verilen 9 aylık sürenin 3 ayı yönetmeliğin çıkmasını beklemekle geçmiştir. Bu durumda kanunun verdiği 9 aylık süre gerçekte 6 aylık bir süreye indirilmiştir. 5188 sayılı Kanun önceden kurulmuş özel güvenlik örgütü çalışanlarına özlük hakları bakımından bir yenilik getirememiştir. Özel güvenlik şirketi çalışanlarına da özel bir özlük hakkı getirmemiş ve çalışanların asgari ücretle ücretlendirilmesi olanağı tanımıştır. Önceki tasarıda belirtilen ücret düzenlemesi, asgari ücretin en az iki katı ücret öngörmekte iken 5188 sayılı Kanun çalışanlara eğitim ve özel güvenlik lisansı dışında diğer ücretlilerden ayıran bir ayrıcalık getirmiş olduğu söylenememektedir.

TÜRKİYEDE ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİ

Ülkemizde artık kamu kurum ve kuruluşlarında, bankalarda ve diğer şirketlerde, market ve mağazalarda, okullarda ve üniversitelerde, hastanelerde, parklarda ve eğlence mekânlarında basta olmak üzere birçok alanda geçmişte pek rastlanılmayan özel güvenlik görevlileri boy göstermektedir. Özel güvenlik sektörü yasal yapının uygun hale getirilmesi ile birlikte Ülkemizde de hızla büyümeye başlamıştır. Daha önceleri akla getirilmesi güç olan askerlik şubeleri ve Danıştay gibi pek çok kritik alan artık özel güvenlik şirketlerince korunmaya başlamıştır. Genel kolluk ve özel kolluk ayırımında temel belirleyici ayırım yetki ve görev alanı olmaktadır. Türkiye'de ülke genelinde görevli ve yetkili kılınan güvenlik kuruluşları (polis, jandarma ve sahil güvenlik) genel kolluk olarak adlandırılmakta, görevi ve yetkisi belirli sınırlar içinde kalan ve gücünü kendi özel kuruluş kanunlarından alan güvenlik kuruluşları da (belediye zabıtası, orman korucuları gibi) özel kolluk olarak sınıflandırılmaktadır. Türkiye'deki güvenlik yapılanması içinde özel güvenlik tamamlayıcı kolluk görevini yerine getirdiği için hem 2495 hem de 5188 sayılı Kanunlardaki düzenleme ile görev ve yetkileri genel kolluk olay yerine gelinceye kadar ve daha sonrasında da genel kolluğa yardımcı olarak sınırlı tutulmuştur. 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun, 26.06.2004 tarih ve 25504 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Tablo 1. 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunu Çerçevesinde Yürütülen Faaliyetler ile İlgili İstatistik Tablosu

Polis ve Jandarma Sorumluluk Bölgesindeki Özel Güvenlik Kurumları ve Özel Güvenlik Görevlileri İstatistikleri			
Kiriter	Polis Bölgesi	Jandarma Bölgesi	Genel Toplam
Faaliyet İzin Belgesi Verilen Şirket Sayısı	1.459	6	1.465
Faaliyet İzin Belgesi Verilen Eğitim Kurumu Sayısı	740	2	742
Özel Güvenlik İzni Alan Yer Sayısı	57.898	9.247	67.145
Sertifika Alan ÖGG Sayısı	953.105	14.078	967.183
Kimlik Alan ÖGG Sayısı	551.880	98.170	650.050

Tahsis Edilen ÖGG Kadrosu	396.477	58.566	455.043
Mevcut ÖGG Sayısı	227.948	35.251	263.199
Kapanan/Kapatılan Şirket Sayısı	178	2	180
Kapanan/Kapatılan Eğitim Kurumu Sayısı	143		143
Alarm Merkezi Sayısı	266	1	267

Kaynak: <http://ozelguvenlik.pol.tr/Teskilat/GenelTeskilatIstatistik.aspx>

Tablo 2. Özel Güvenlik Eğitimleri Detaylı İstatistik Bilgi

Temel Eğitimi Sınavları (42 Sınav)										
Kiriter	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam
Sınava Giren Sayısı		116.295	251.408	149.128	179.974	233.916	141.087	115.021	90.972	1.277.801
Başarılı Olan Sayısı		85.584	162.026	110.170	111.816	162.927	95.211	72.237	43.298	843.269
Başarısız Olan Sayısı		30.711	89.382	38.958	68.158	70.989	45.876	42.784	47.674	434.532
Başarı Oranı (%)		74	64	74	62	70	67	63	48	66
Yenileme Eğitimi Sınavları (18 Sınav)										
Kiriter	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam
Sınava Giren Sayısı						25.040	64.479	62.529	37.138	189.186

Kaynak: <http://ozelguvenlik.pol.tr/Teskilat/GenelTeskilatIstatistik.aspx>

Tablo 3. Polis Bölgesi Özel Güvenlik Kurumları ve Özel Güvenlik Görevlileri İstatistikleri

Kiriter	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam
Faaliyet İzin Belgesi Verilen Şirket Sayısı	29	516	240	145	111	129	124	81	84	1.459
Faaliyet İzin Belgesi Verilen Eğitim Kurumu Sayısı	38	292	102	96	72	81	37	9	13	740
Özel Güvenlik İzni Alan Yer Sayısı	12.450	7.078	6.280	2.852	5.608	8.638	4.595	6.134	4.263	57.898
Sertifika Alan ÖGG Sayısı		76.587	137.584	97.854	103.446	138.883	136.192	142.267	120.292	953.105
Kimlik Alan ÖGG Sayısı	57.855	59.303	57.011	41.640	60.681	74.851	76.626	58.685	65.228	551.880
Tahsis Edilen ÖGG Kadrosu	57.855	28.287	42.350	32.584	40.768	53.916	41.900	42.768	56.049	396.477
Mevcut ÖGG Sayısı		23.458	32.547	24.987	38.729	27.738	23.516	7.492	49.481	227.948
Kapanan/Kapatılan Şirket Sayısı		5	7	9	22	22	18	46	49	178
Kapanan/Kapatılan Eğitim Kurumu Sayısı	1	4	4	11	14	12	29	30	38	143
Alarm Merkezi Sayısı				114	17	19	44	30	42	266

Kaynak: <http://ozelguvenlik.pol.tr/Teskilat/GenelTeskilatIstatistik.aspx>

DÜNYADA ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİ

Dünyada özel güvenliğin gelişim evreleri, her ülkenin kendi siyasal, hukuksal ve kültürel yapısına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Dünyada her ülkenin kendi hukuki, ekonomik ve güvenlik örgütlerinin tarihi gelişimindeki farklılıklar nedeniyle özel güvenlik birimlerinin işleyişini düzenleyen kurallar da farklılık göstermektedir. A.B.D. ve Kanada'da olduğu gibi Avrupa Birliği üye ülkelerinde de birbirinden farklı yasa ve uygulamalarda da belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir.

A.B.D.'de Özel Güvenlik

ABD'de 1 milyondan fazla özel güvenlik görevlisinin var olduğu, ancak bunların çoğunun lisansının bulunmadığı söylenmektedir. 12 milyar dolardan fazla bir ekonomik büyüklüğe sahip olan kesimde düşük ücret, minimum özlük hakkı ve sınırlı ve dar bir görüşün hâkim olduğu belirtilmektedir. 11 Eylül 2001 terör olayından buyana resmi görevlilerce ve kesimdeki uzmanlarca söylendiğine göre az bir değişimin ve gelişimin sağlandığı ifade edilmektedir (Hall, 2003,1). A.B.D.'de özel güvenlik şirketlerinin 20,000 ya da daha fazla kişiyi istihdam eden şirketler olduğu, ülke çapında şirket sayısının ise 11,000'den fazla bir sayıda var olduğu belirtilmektedir (Hall,2003,2). Piyasada güvenlik hizmeti isteminde bulunanların öncelikli olarak düşük ücretli hizmet isteminde buldukları belirtilmiştir. Özel güvenlik şirketlerinin verdikleri hizmetin değerini tarafsız olarak gösterebilmeleri olanaksız olduğu için rekabet ancak fiyat ile olabilmektedir (Hall,2003,3).

Kanada'da Özel Güvenlik

Kanada'da özel güvenlik eyaletlerin düzenlemesine bırakılmış ve "Özel Dedektifler ve Özel Güvenlik Görevlileri Kanunu"na ve bu kanunla ilgili yönetmeliğe bağlı olarak hizmet veriyor. Örneğin; Kanada'nın Alberta Eyaletinin yasama organı kanunu düzenlerken dedektifler ile özel güvenlik görevlileri ve şirketlerini aynı kanunda yer vermiş. Bu kanuna göre özel güvenlik şirketleri ve görevlileri kişi ve mekan koruma hizmeti verebilmektedirler. Kanada'da çok hızlı büyüyen bir kesim olarak 2000'li yıllarda istihdam konusunda dikkati çeker derecede gelişme göstermiştir (<http://www.mpss.jus.gov.on.ca.e.trh>. 16,07,2005). Kanada'da özel güvenlik şirketleri ve görevlileri eğitim ön şartı olmaksızın yalnızca savcılıktan aldıkları lisans ile hizmet verebilmektedirler. Ateşli silahlar ile silah gibi kullanılabilen araç ve gereçlerin yasak olması ve denetimlerini savcılığın yapması gibi düzenlemeler her ne kadar kesimin ilgili kanun çerçevesinde etkinlik gösterdiği izlenimi verse de özel güvenlik hizmeti sunmak ve almak Türkiye'deki düzenlemelere oranla daha serbest bir ortamda özel güvenlik hizmetleri yapılabilmektedir.

Danimarka'da Özel Güvenlik

Danimarka da özel güvenlik teşkilatlarının tarihçesi çok eskidir. Bu iç güvenlik meselelerinin şerif türü bir nevi özel eller vasıtası ile sağlandığı bu ülkelerin yapısından kaynaklanmaktadır. Ancak modern anlamıyla bu günkü özel güvenlik kurumlarının temelini Danimarka Parlamentosunun 1926 yılında çıkardığı ve her Belediyenin yangınların önlenmesi için Motorlu bir itfaiye teşkilatına sahip bulunması ve bu işin ya Belediyece bizzat örgütlenmesi veya bu işi yapabilecek özel kişi veya kuruluşlar kanalı ile bu kurumların oluşturulmasını isteyen yasası teşkil etmektedir. Yerel yönetimlerin çok güçlü olduğu ve birçok hizmetlerin Belediyelerce sağlandığı bu Ülkede zaten geleneksel olarak var olan özel güvenlik teşkilatları bu yol ile bir anlamda kamudan kaynak aktarılmak suretiyle güçlendirilmişlerdir. Daha ileri safhada oldukça geniş bir teşkilatlanmayı ve uzmanlaşmayı gerektiren bu sektör başta raporumuzun konusunu teşkil eden FALCK olmak üzere birkaç kurumun tekeline geçmiş aynı zamanda görev alanı da sürekli gelişme göstermiştir. Zaman içerisinde yine büyük ölçüde yerellik arz eden sağlık trafik hizmetleri gibi birçok hizmet gerek Belediyeler gerekse Adalet Bakanlığı ve diğer kuruluşların bu kurumlarla yaptıkları anlaşmalar çerçevesinde bazı hizmetler bu kuruluşlara devredilmiş bir noktada özelleştirilmiştir.

AVRUPA ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİ KONFEDERASYONU(CoESS)

Avrupa Güvenlik Hizmetleri Konfederasyonu CoESS, 30'dan fazla ulusal özel güvenlik şirketi birliğinin bir çatı altında toplandığı bir şemsiye kuruluştur. 1989 yılında faaliyet göstermeye başlamıştır. CoESS, Avrupa işverenler organizasyonunun, özel güvenlik endüstrisinin tüm kollarının çıkarlarını savunan tek temsilcisidir ve Avrupa Komisyonu tarafından bu sıfatla resmi olarak tanınmaktadır.

CoESS'in ana amacı, ulusal üye federasyonların ve bunlara üye şirketlerin çıkarlarını Avrupa seviyesinde ve uluslararası seviyede savunmak ve başta ulusal özel güvenlik yasa ve yönetmeliklerinin uyumlu hale getirilmesine yönelik olarak hedeflenen çalışmalara katılma suretiyle bu federasyon ve şirketlerin ortak çıkarlarını temsil etmektir. CoESS'in ana misyonu özel güvenlik endüstrisinin, özellikle AB kurumları ve diğer kilit paydaşlarla olan ilişkiler hususunda, bir bütün olarak endüstrinin mümkün olan en üst seviyeye ulaşmasını sağlamak amacıyla Avrupa'daki yegane sesi olmaktır.

CoESS, ulusal federasyonlar aracılığıyla 21 AB Üye Devletini ve toplamda 28 Avrupa Ülkesini temsil etmektedir. Bu bünyelerinde toplamda yaklaşık olarak 1.7 milyon Özel Güvenlik Görevlisi çalışanı 50.000'den fazla Özel Güvenlik Şirketi anlamına gelmektedir. Avrupa özel güvenlik endüstrisi 15 milyar € civarında bir yıllık gelir üretmektedir. CoESS'in üye birliklerinin aktif oldukları ülkeler ; Avusturya, Belçika, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs Rum Kesimi, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Almanya, Macaristan, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Makedonya, Norveç, Portekiz, Romanya, Sırbistan, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Hollanda, Türkiye ve Birleşik Krallıktır.

SONUÇ

Türkiye'de özel güvenlik hizmetleri, 1981 yılında çıkarılan 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun ile ortaya çıkan ve günümüze kadar yasal olarak kurulan özel güvenlik teşkilatları ile yasal dayanaktan yoksun hizmet anlayışı içinde yönetilmiş Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun ile hem özel güvenlik teşkilatları hem de özel güvenlik şirketleri yasa kapsamına alınmıştır.

Dünyada da özel güvenliğin gelişim evreleri, her ülkenin kendi siyasal, hukuksal ve kültürel yapısına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bütün dünyada özel güvenlik hizmetleri asla bugünkü kadar gündemde olmamıştır. Güvenlik konusunda artan bilinç, özel güvenlik hizmetleri konusunda giderek büyüyen bir talep oluşturmaktadır. Sektörün büyümesi de önceleri hizmetleri kendisi sağlayan çok sayıda özel ve kamusal şirketin faaliyetlerindeki, hızla yükselen eğilimle açıklanabilir. Bu anlamda özel güvenlik sektörünün ve birimlerinin bu rolü iyi oynamaları gerekmektedir.

Avrupa ve ABD'de son yıllarda meydana gelen güvenliği tehdit eden olaylarla birlikte orada yaşayan insanlarda ve kurumlarda da yeni bilinçler yerleşmeye başlamıştır. Nedir bu bilinç diye sorulduğunda verilecek cevap insanların önceki yaşantılarına nazaran şimdi daha çok güvende olmak, güvenli yaşamak arzusunda olduklarıdır. Bu durumda bütün dünyayı saran küresel tehdidin varlığına delildir. Böyle bir tehdidin varlığı doğal olarak isin ticari boyutunu ikinci plana itecek ve güvenli olmak güvenli yaşamak bilincini zihinlere yerleştirecektir.

5188 sayılı kanun ile birlikte özel güvenlik anlayışı yeniden düzenlenmiştir. Bu kanun ile birlikte özel güvenlik hizmetlerinden faydalanmak isteyenlerin Özel Güvenlik şirketlerinden hizmet alma zorunluluğu getirilmiştir. Yasanın bu düzenlemesi 2004 yılından itibaren şirketlerin kurulması ve güvenlik hizmeti almak isteyen kurum ve kuruluşların hatta kişilerin şirketlerden hizmet alınması zorunluluğu kısa sürede özel güvenlik şirketlerinin artmasına neden olmuştur ancak bu sayının hızla artması güvenlik şirketlerinin faaliyetlerinin denetimlerinde zafiyet yaratmıştır. Bu nedenle güvenlik şirketlerinin denetimlerine ağırlık verilerek daha sık yapılması sonucu ortaya çıkmaktadır.

Türkiye, AB sürecinde, genel anlamda ve spesifik olarak güvenlik hizmetleri anlamında bir geçiş dönemi yaşamaktadır. Türkiye, tüm gelişmiş ülkeler gibi hem özgürlükleri hem de kamu düzenini ve güvenliğini denge içerisinde geliştirmek zorundadır. Bunu başarabilmek ise "A.B. standartlarında profesyonel güvenlik hizmeti" anlayışı içerisinde bütün kuruluş ve bu kuruluşlara ait birimlerin üzerine düşen sorumluluğu yapmasından geçmektedir. Aynı zamanda özel güvenlik şirketlerinin kalite uygulamalarını artırmaları ve kurumsallaşmalarını tamamlamaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AYDIN, A. Hamdi. (2000), "Polisin Organizasyon Yapısı ve Yönetim Sisteminde Postmodern Değişim" ,**Türk İdare Dergisi**,
- AYDIN, A. H. (2002) "Özel Güvenlik Teşkilatı: Kuruluşu, Görevleri, Yetkileri" . **Polis Bilimleri Dergisi**, 2002, Cilt 4(1-2), sf.123-136. 2000/427,s.143-162
- COESS-UNI: **COESS-UNI-Europa** tarafından hazırlanmış bir bildiri (Çev. Tarık Ziyad GÜLCÜ) 2005
- Filiz, Orhan, (2006), *Türkiye'de Özel Güvenlik Yönetimi* Yayınlanmamış Doktora tezi İnönü Ünv İ.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü, Malatya.
- HALL, Mimi. 2003, "Private security guards are Homeland's weak link" USA TODAY, 23/1/2003 -7
<http://www.gm.gov.tr/apk/dergi/38/web/makaleler/MustafaGulcu.htm> e.trh. 16.08. 2004
<http://www.bkm.com.tr/uyarilar2.html> e.trh. 16,07,2005
<http://www.curnata.com/arsiv/devroportaj1802.html>
<http://www.dak.com.tr/icerik.asp?lang=tr&id=1> e.trh. 22.07.2005
<http://www.delta-guvenlik.com/orgz.htm> e.trh. 25.07.2005-240
<http://www.denizce.com/denizguvenlik2.asp> e.trh. 19,07,2005

<http://www.egm.gov.tr/asayis/ozelguvgenelgei42.asp> e.trh 25.04.2005

<http://www.egm.gov.tr/asayis/ozelguvgenelgei42.asp> e.trh 25.04.2005

http://www.gusod.org//commonFiles/SPOT-Synthesei_uk/CoESS_%202002_%20sentez%20tercimesi%2020030806.doc E.Tarihi